

Výjimečné badatelské osobnosti převzaly medaile Akademie věd ČR

5.9.2025 - Luděk Svoboda | Akademie věd České republiky

„Věda nám připomíná, že i zdánlivě nepatrné nápady, a někdy i náhody, mohou vést k objevům a že setkání s kolegy – třeba z jiné instituce či odlišného oboru – může být impulzem, který otevře cestu k průlomové myšlence,“ řekl úvodem předseda Akademie věd ČR Radomír Pánek – a jak také zdůraznil, ceremoniály, při nichž naše instituce oceňuje práci úspěšných vědců a vědkyň, jsou připomínkou mimořádných výsledků i oslavou bádání jako smysluplné životní cesty.

Smysl pro přesnost

Medaili Ernsta Macha za zásluhy ve fyzikálních vědách získaly dvě osobnosti. První z nich, **Jiří Čtyroký** z Ústavu fotoniky a elektroniky AV ČR, se dlouhodobě věnuje integrované optice – oboru, který pomáhá přenášet elektrické signály prostřednictvím světla a stojí za rozvojem moderní optické komunikace. Někdejší předseda Vědecké rady AV ČR, který se významně podílel na rozvoji Akademie věd ČR, přispěl také například k vývoji elektrooptických modulátorů, bez nichž by současné datové přenosy nebyly možné.

Jiří Čtyroký

Ernsta Macha, jehož jméno medaile nese, zmínil v laudatiu Antonín Fejfar z Ústavu fotoniky a elektroniky AV ČR. Fyzik a filozof podle něj vynikal nejen hlubokými myšlenkami, ale také smyslem pro jazyk a přesnost.

„Ernst Mach byl nesmlouvavý kritik všeho, včetně svých kolegů – třeba Alberta Einsteina, ale i sebe samotného. Albert Einstein jednou řekl, že když četl Machovy práce, vždy z nich cítil klid a pohodu – takovou, jakou musel cítit i samotný autor, když je psal – a to nejen kvůli intelektuálnímu potěšení nebo radosti z dobré formulace, ale především díky Machově laskavé, lidské a nadějeplné myslí, která se vždy snažila chápat člověka jako součást celku,“ citoval Antonín Fejfar a zdůraznil, že právě v tomto duchu – s porozuměním, lidskostí a přirozenou noblesou můžeme vnímat působení Jiřího Čtyrokého: „Paralela s Ernstem Machem je zcela na místě.“

Jiří Čtyroký při převzetí ocenění zdůraznil, že si jej velmi cení – a ani ne tolik kvůli sobě samotnému: „Vnímám ho jako uznání oboru, jemuž se věnuji a který na našem pracovišti rozvíjíme už padesát let. Fyzika se u nás často vnímá jako teoretická věda, my se ale zaměřujeme na její aplikovanou část a jsme v tom úspěšní.“

Druhým držitelem medaile Ernsta Macha se stal **Jiří Horáček** z Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy. Jeho doménou je teoretická kvantová fyzika – zejména numerické řešení rovnic, které popisují interakce elektronů s molekulami. Vyvinul metody, které se používají v jaderné, atomové i molekulární fyzice, a spolupracoval například na výzkumu v rámci prestižní mezinárodní observatoře ALMA.

Jiří Horáček

„Nepůsobím v Akademii věd, takže doufám, že neudělala chybu a dobře si mé ocenění rozmyslela,“

řekl Jiří Horáček s nadsázkou a dodal, že má v Akademii věd spoustu skvělých spolupracovníků. „Chtěl bych poděkovat i své ženě, protože soužití s vědcem není vůbec jednoduché, a také svým kolegům, kteří mě v mnohém už překonali – a tak to má být.“

Týmový duch a společná cesta

Medaili Gregora Johanna Mendela za přínos v biologických vědách převzal buněčný biolog **Pavel Dráber** z Ústavu molekulární genetiky AV ČR. Mezinárodně uznávaný vědec se podílel na objevu různorodosti mikrotubulů – struktur, které tvoří buněčnou kostru. Zasloužil se také o odhalení rolí specifických proteinů při stresových reakcích buňky i o vývoj monoklonálních protilátek, jež v současnosti využívají výzkumníci po celém světě. (Více o výzkumech Pavla Drábera se dočtete také v časopise *A / Věda a výzkum* – 1/2021.)

Pavel Dráber

„Děkuji za ocenění, velké poděkování patří spolupracovníkům. Jsem velmi rád, že můžeme využívat špičkové přístrojové vybavení – mikroskopy, které jsou pro naše výzkumy klíčové. Díky nim můžeme studovat buněčné procesy s dosud nedosažitelnou přesností,“ vyzdvihl Pavel Dráber a doplnil, že počet laboratoří, které se věnují studiu cytoskeletu, stále roste, což je skvělé: „Je mi ctí být součástí tohoto výzkumu a děkuji všem, kdo k tomu přispívají.“

Medaili Jana Evangelisty Purkyně za zásluhy v biomedicínských vědách převzal **Radislav Sedláček** z Ústavu molekulární genetiky AV ČR. Odborník na genově modifikované myši modely sehrál klíčovou roli při vzniku Českého centra pro fenogenomiku – infrastruktury, která propojuje genetické inženýrství s preklinickým výzkumem. Díky více než tisícovce vyvinutých modelů pomáhá centrum porozumět vzniku vzácných onemocnění a testovat nové léčebné přístupy. (Více o výzkumech Radislava Sedláčka se dočtete v *A / Věda a výzkum* – 2/2019.)

Radislav Sedláček

„Když jsme v roce 2015 rozjžděli České centrum pro fenogenomiku, byla to doba plná nejistot. Za těch deset let, které od té doby uplynuly, jsme se posunuli do absolutní špičky – mezi tři nejvýznamnější centra svého druhu v Evropě,“ vyzdvihl Radislav Sedláček a dodal, že to podle něj není náhoda: „Klíčové bylo, že jsme vytvořili silný tým. V současnosti už pracujeme se třetí generací vědců a výzkumníků, kteří se do činnosti centra zapojili. Týmový duch a společná cesta je to nejcennější, co máme.“

Živá paměť

Medaili Františka Palackého za zásluhy v historických vědách získala **Marie Bláhová** z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Odbornice na středověké dějiny českých zemí a střední Evropy zanechala výraznou stopu nejen jako badatelka, ale také jako pedagožka, organizátorka mezinárodních konferencí a členka odborných grémií. Její práce v historické chronologii a středověké kultuře získala opakovaná ocenění.

Marie Bláhová

„Velmi si vážím, že jsem převzala medaili, která nese jméno, jež má v našem oboru mimořádný význam. Děkuji předsedovi Akademie věd Radomíru Pánkovi a také řediteli Historického ústavu Martinu Holému.

V této chvíli také vzpomínám na své učitele, kteří stáli u začátků mé kariéry a významně mě ovlivnili.

Stejně tak děkuji svým kolegům a celé fakultě, která mi po celou dobu poskytovala zázemí a podporu," řekla při převzetí ocenění Marie Bláhová.

Podrobnosti o oceněných naleznete v tiskové zprávě. Kompletní přehled všech nositelů medailí Akademie věd ČR je dostupný [zde](#).

Připravil: Luděk Svoboda, Divize vnějších vztahů SSČ AV ČR

Foto: Jana Plavec, Divize vnějších vztahů SSČ AV ČR

Text a fotografie jsou uvolněny pod svobodnou licencí Creative Commons.

<https://www.avcr.cz/cs/o-nas/aktuality/Vyjimecne-badatelske-osobnosti-prevzaly-medaile-Akademie-v-ed-CR-00001>